

BOSAL-METODY, DZIAŁANIE, UŻYWANIE, HACKAMORE HORSE

Artykuł, który powstał poniżej jest jedynie teoretyczną częścią nauki posługiwania się hackamore. Powinien być on traktowany jedynie jako dopełnienie. Wiedza tu zebrana została z najróżniejszych źródeł angielskojęzycznych i jest jedynie skrótowa.

Działanie bosala jest mniej inwazyjną metodą niż jakiegokolwiek kieżna. W stylu kalifornijskim, z którego się wywodzi, jest etapem poprzedzającym przyjęcie munsztuka i łagodnego wprowadzenia go do ustawienia na działanie kieżna.

Będę opowiadał wyłącznie o metodach stosowanych w stylu kalifornijskim-buckaroo/vaquero. Czyli stylu rozwiniętym na obszarze Kalifornii i Wielkiej Kotliny.

DZIAŁANIE

Bosal oddziałuje głównie na kość nosową oraz szczękę. Czym bosal miększy tym działanie jest łagodniejsze i tak samo czym większą ma średnicę ramion tym działanie jest łagodniejsze przez rozłożenie nacisku na większą powierzchnię.

Błędnym jest przekonanie, że bosal może mieć silniejsze działanie niż kieżno. Na języku i zuchwie znajduje się nieporównywalnie więcej zakończeń nerwowych niż na części nosowej.

METODY

Dobór sztywności bosala zależy od konia i jeźdźcy. Trenerzy z USA radzą by pierwszy bosal był nieco sztywniejszy.

Są trzy drogi szkolenia konia gdzie stosuje się bosal. Jedna (prawdopodobnie najstarsza) polega na zajeżdżaniu konia na bosalu i następnie przejściu na munsztuk. Inna polegała na wprowadzeniu bosala, wędzidła pojedynczo łamanego i dopiero munsztuku. Trzecia polegała na wprowadzeniu w pierwszej kolejności wędzidła łamanego, bosala i dopiero munsztuku. Kto, jaką drogę wybiera, zależy od konia i jeźdźcy. Czasem, jeśli koń jest mało „przewidywalny” warto wpierw wprowadzić wędzidło łamane by można go było ułożyć do poziomu, w którym można mu na tyle zaufać, by jeździć go na bosalu. Czołowi trenerzy w USA tacy jak Les Vogt czy Larry Trocha radzą, by najpierw wprowadzić wędzidło łamane, a następnie bosal.

Warto dodać, że wędzidło łamane przybyło dopiero na tereny Kalifornii z zachodu od jeźdźców (Cowboys), którzy zamieszkiwali większy wschodni obszar Ameryki Północnej.

Pierwszy etap zajeżdżania odbywał się na kantarze jakiegokolwiek rodzaju. Potem przychodził etap na grubszy bosal $\frac{3}{4}$ cala lub $\frac{7}{8}$ cala (zależnie od wielkości konia i preferencji jeźdźcy), który trwał od kilku miesięcy do kilku lat (duża rozbieżność w materiałach).

Następnie po tym etapie wchodził bosal $\frac{5}{8}$ cala, na którym udoskonalało się wcześniej poznane umiejętności. Etap ten także trwał pewien czas aż do osiągnięcia kolejnego poziomu.

Następnie wprowadzany był bosal $\frac{1}{2}$ cala, na który można było już dodatkowo zakładać munsztuk i etap ten nazywa się „two reins”, czyli używania dwóch par wodzy w jednym czasie. Czyli wodzy odchodzących od bosala oraz drugiej pary odchodzących od kieżna co wprowadziło kilka możliwości trzymania wodzy również w zależności od etapu zaawansowania w etapie „two reins”.

Bosal $\frac{1}{2}$ cala poleca się również jako kolejny stopień zaawansowania po ułożeniu konia na kantar sznurkowy tak popularny w stylach naturalu. Daje on stabilniejszy nacisk, a co za tym idzie większą precyzję.

Odchodząc nieco od tematu, tak popularne używanie kantara sznurkowego nie tylko podyktowane jest jego wszechstronnością i prostym działaniem, lecz także jako tańszy zamiennik kilku różnych bosali, które nie są tanim sprzętem.

Podsumowując szkolenie na bosalu trwało od 2 do 5 lat i miało wyszkolić konia do określonego poziomu, którym nazywano konia, czyli: „Hackamore horse”.

Konie na poziomie hackamore horse można znaleźć pod linkami poniżej:

<https://www.youtube.com/watch?v=-MZIGKm3knw>

<https://www.youtube.com/watch?v=TwAPzczkEiU>

https://www.youtube.com/watch?v=U18J_wm-zwQ&list=PLuBI2WM0H36thI9fEUFXtf1zkNSJGFPOU

<https://www.youtube.com/watch?v=CB1bb4vwLrM>

<https://www.youtube.com/watch?v=VC358znS5fE>

UŻYWANIE

Używanie bosala jest SZTUKĄ, którą w zaawansowanym stopniu wykonują nieliczni.

Przy złym działaniu i podejściu koń szybko zorientuje się, że bosal to blef i jest on mu się w stanie przeciwstawić.

Jedynie konsekwentne i asertywne działanie z długodystansowym planem ma możliwość prawidłowo wyszkolić konia na ustępowanie od tego narzędzia.

Często mówi się, że nie każdy koń nadaje się do jazdy na bosalu. Mowa tu jest o koniach zbyt temperamentnych.

Używanie bosala można podzielić na dwa aspekty:

1. Odejście od nacisku, czyli skręcanie, zatrzymywanie, cofanie, chody boczne czy najogólniej pojęte wygięcie.
2. Niskie ustawienie głowy, czyli rozciągnięcie grzbietu, ganaszowanie, rozluźnienie i zebranie.

Oba te cele stara się osiągnąć w jednym momencie i rozwija się w czasie co opisuję poniżej:

By prawidłowo koń nauczył się reagować na bosal należy użyć „faz”.

Fazą pierwszą jest delikatny nacisk wodzy na szyję konia. Od takiego dotyku koń zupełnie wyszkolony do poziomu „hackamore horse” w stój zgina głowę o 90 stopni w przeciwnym kierunku niż przyłożona wodza utrzymując głowę niemal w pionie (nie wykręcając głowy do nogi jeźdźca).

Oczywiście znaki, jakie dajemy wodzą musimy koordynować z sygnałami, jakie dajemy dosiadem.

Kolejną fazą po przyłożeniu wodzy jest złapanie kontaktu na bosalu, czyli lekkim nacisku, a jeśli koń dalej nie reaguje należy zacząć wibrować wodzą co w angielskojęzycznej terminologii nazywa się „doubling”

(<https://www.youtube.com/watch?v=8KcsJrr9ix8>).

Koń z łatwością i w sposób podświadomy na nacisk stały zapiera się. Jednak na rytmiczny nacisk nie można się zaprzeć. To właśnie wykorzystuje się ucząc konia odchodzenia od bosala.

Jeśli pociągniemy za wodze, a koń zaprze się, człowiek nie ma wielkich szans na przeciągnięcie, żeby wygrać z takim koniem. Warto dodać, że im dłużej koń się zapiera tym bardziej uczy się złego zachowania, czyli zachodzi zjawisko wpisywania w pamięć mięśniową zapierania.

Więc jednym sposobem na spowodowanie by koń ustępował jest presja rytmiczna-wibrowanie.

Wibrowanie jest to ciągnięcie i odpuszczanie wodzy w dość szybkim rytmie (2-3 razy na sekundę) co jest pokazane w linku powyżej.

Jeśli działamy wodzami w połowie szyi konia to tak jak opisałem powyżej koń zgina szyję o 90 stopni i utrzymuje głowę w pionie.

Czym dalej mamy wysuniętą rękę wzdłuż końskiej szyi tym bardziej działamy na głowę konia, a czym bliżej łopatki tym bardziej na łopatki.

DOUBLING

Podstawowym ćwiczeniem, jakiego uczymy konia jest zgięcie boczne, czyli wygięcie szyi i głowy do prawej i lewej strony.

Jest to manewr obowiązkowy i podstawowy.

Umiejętność i jakość wykonywania tego manewru jest bezpieczeństwem jeźdźca. W każdej sytuacji, w której koń wymyka się spod kontroli lub zagrożone jest bezpieczeństwo jeźdźca należy zgiąć głowę konia do siebie używając wyżej wspomnianą presje rytmiczna, czyli „doubling”.

Na obie strony, koń musi być tak samo miękki w wygięciu. Jest to ćwiczenie idealne na odzyskanie kontroli, gdy koń przyspiesza nieproszony lub gdy się zapiera przy wygięciu.

WYGIĘCIE I OPUSZCZENIE JEDNOCZEŚNIE

Pierwszym czego oczekujemy jest wygięcie opisane powyżej. Jednak by manewr ten był wykonany prawidłowo i z jakością należy również szukać u konia opuszczenia głowy i rozluźnienia grzbietu.

Polega to na tym, że gdy wibrujemy wodza by koń odpuścił i wygiął głowę odpuszczamy nie tylko, wtedy gdy koń odda głowę, lecz również, wtedy gdy ją opuści i rozluźni grzbiet co jest poniżej:

<https://www.youtube.com/watch?v=x2XVcQr97y4>

Należy zwrócić uwagę, że wibracja utrzymywana jest do momentu, aż koń opuści głowę. Jeśli ją podniesie z powrotem należy ponownie zacząć wibrować.

Wymaga to dużo wytrwałości i konsekwencji w działaniu.

W przyszłości wystarczy lekkie wibrowanie wodzami góra-dół trzymanymi w jednej ręce by koń opuścił głowę i rozciągnął się w trakcie wykonywania manewrów.

Takie uczenie konia opuszczania głowy jest początkiem zebrania.

COFANIE

Przy cofaniu utrzymujemy stały kontakt na bosalu przez lekkie podniesienie obu wodzy ku górze. By cofnąć prawą przednią nogę konia należy dać sygnał prawą wodzą, przy cofaniu lewej nogi dać sygnał lewą i tak na przemian.

INNE

Poniżej podaję kilka przydatnych lików odnoszących się do metody jazdy na bosalu.

Trzymanie wodzy mecate na kolejnych etapach szkolenia:

<https://www.youtube.com/watch?v=G76sOQ8d0DY>

Wyjaśnienie trzymania zwiniętej wodzy w jednej ręce:

https://www.youtube.com/watch?v=mm_7taqzmts

Trening na hackamore:

<https://www.youtube.com/watch?v=mScfr9h-bkE>

Sposoby wiązania wodzy mecate:

https://www.youtube.com/watch?v=NMgya9d_8L0

Marcin Ruda